

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 16. maja 2024. godine
Ref.br.: AGJ 2428/24

PRESUDA

u

slučaju br. KI121/22

Podnosilac

Mexhid Asllani, Ekrem Asllani i Nuredin Xhaferi

**Ocena ustavnosti rešenja [Rev. br. 434/2022] od 24. maja 2022. godine za
dopunu presude [Rev. Br. 426/2021] Vrhovnog suda od 29. juna 2021.
godine i presude [Ac. br.1148/2018] Apelacionog suda
od 4. marta 2020. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednice
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sutkinja
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sutkinja
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev su podneli Mexhid Asllani, Ekrem Asllani i Nuredin Xhaferi, svi iz sela Komoglava, opština Uroševac (u daljem tekstu: podnosioci zahteva), koje zastupa Arbër Istrefi, advokat iz Prištine.

Osporena odluka

2. Podnosioci zahteva osporavaju ustavnost rešenja [Rev. br.434/2022] od 24. maja 2022. godine za dopunu presude [Rev. br. 426/2021] Vrhovnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Vrhovni Sud) od 29. juna 2021. godine i ustavnost presude [Ac. br.1148/2018] Apelacionog suda od 4. marta 2020. godine, u vezi sa presudom [C. br.395/2015] Osnovnog suda u Uroševcu (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 23. juna 2017. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar ovog zahteva je ocena ustavnosti gore navedenih odluka, kojima je, po navodima podnosioca zahteva, došlo do povrede njihovih prava koja su zagantovana članovima: 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i stavom 1. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske Konvencije o Ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava Republike Kosovo, na članu 22. (Procesuiranje podnesaka) i članu 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25. [Podnošenje podnesaka i odgovora] Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik o Radu).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu Ustavnog suda Republike Kosovo br. 01/2023, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu petnaest (15.) dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud) se poziva na odredbe navedenog Poslovnika, kojim je stavljen van snage Poslovnik o radu Ustavnog suda br. 01/2018. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno će se i dalje primenjivati pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018 u slučajevima registrovanim u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ako i u meri u kojoj su povoljniji za stranke.

Postupak pred Ustavnim Sudom

6. Dana 4. avgusta 2022. godine, podnosioci zahteva su podneli zahtev pred Sudom.
7. Dana 8. avgusta 2022. godine, Predsednica suda je odlukom GJR.KI121/22, imenovala sudiju Nexhmi Rexhepija, za sudiju izvestioca i odlukom KSH.KI121/22 imenovala je članove Veća za razmatranje, u sastavu sudija: Gresa Caka-Nimani (predsedavajuća), Safet Hoxha i Radomir Laban (članovi).
8. Dana 15. avgusta 2022. godine, Sud je obavestio zastupnika podnosioca zahteva o registraciji zahteva i jednu kopiju je poslao i Vrhovnom Sudu.
9. Dana 6. decembra 2022. godine, Osnovni sud u Prizrenu je obavestio Sud da je osporeno rešenje Vrhovnog suda uručeno podnosiocu zahteva dana 15. februara 2022. godine.
10. Dana 16. decembra 2022. godine, sudija Enver Peci je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, kojom prilikom je i počeo njegov mandat na Sudu.

11. Dana 26. jula 2023. godine, Sud je zatražio dodatne informacije od Apelacionog suda i Osnovnog suda u Uroševcu, u vezi sa žalbom koja je podneta dana 31. jula 2017. godine od strane podnosioca zahteva Apelacionom Sudu.
12. Dana 28. jula 2023. godine, Apelacioni sud je obavestio Sud da u spisima predmeta koji ostaju u ovom sudu nije bilo drugih žalbi, i da „*Za dodatne informacije, o tome da li je bilo nekih drugih žalbi, obratite se Osnovnom sudu u Uroševcu, za spise predmeta C. br. 395/2015.*“
13. Dana 3. avgusta 2023. godine, Osnovni sud je obavestio Sud: „*...da je pravno sredstvo – žalba strana Mexhid Asllani, Ekrem Asllani i Nuredin Xhaferi podneta i ušla u protokol u Osnovnom sudu u Uroševcu dana 5. septembra 2017. godine.*“
14. Dana 8. septembra 2023. godine, Sud je ponovo zatražio dodatne informacije od Osnovnog suda, kako bi shvatio da li je isti prosledio žalbu podnosioca zahteva Apelacionom sudu za razmatranje i odlučivanje.
15. Dana 25. septembra 2023. godine, Osnovni sud je obavestio Sud da su žalbe koje su podnosioci zahteva i Sigal Uniqua Group Austria (tužena) podneli na presudu Osnovnog suda protokolisani u Osnovnom sudu 5. septembra 2017. godine i nakon što je kompletiran predmet, iste su dostavljene u Apelacioni sud na dalji postupak.
16. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo čime je počeo njegov mandat u Sudu.
17. Dana 21. marta 2024. godine, Veće za razmatranje je razmotrilo izveštaj sudije izvestioca i jednoglasno je preporučilo sudu da proglaši zahtev prihvatljivim za razmatranje u meritumu. Istog dana, sud je u punom sastavu i nakon savetovanja, sa pet (5) glasova „za“ i četiri „protiv“ konstatovao povredu člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1 člana 6 EKLJP-a. U ovom slučaju, sudija Jeton Bytyqi je izjavio da će podneti suprotno mišljenje u vezi sa nalazima većine, ovom mišljenju se priključio i sudija Enver Peci.

Pregled činjenica

18. Zahtev se odnosi na građanski spor između podnosioca zahteva i osiguravajuće kompanije Sigal Uniqua Group Austria, sa sedištem u Prištini, u vezi sa saobraćajnom nesrećom koja se dogodila na autoputu Uroševac - Kačanik, u kojoj su podnosioci zahteva zadobili povrede. U ovom slučaju, osiguranik Sigal Uniqua Group Austria proglašen je krivim za izazivanje nezgode. Nakon ovog događaja, podnosioci zahteva su sledili procedure na sledeći način.
19. Dana 15. jula 2015. godine, podnosioci zahteva su podneli tužbeni zahtev Osnovnom sudu za naknadu materijalne i nematerijalne štete prouzrokovane saobraćajnom nezgodom na pravcu Uroševac - Kačanik. Podnosilac zahteva M. Asllani je na ime štete tražio 5.389,00 evra, E. Asllani iznos od 5.768,00 evra i N. Xhaferi iznos od 5.434,00 evra.
20. Dana 7. juna 2017. godine, podnosioci zahteva su precizirali njihovu tužbu.
21. Dana 23. juna 2017. godine, Osnovni sud je, odlučujući u vezi sa tužbenim zahtevom podnosioca zahteva, doneo Presudu C. br. 395/2015, u kojoj je:

I. Delimično usvojio tužbeni zahtev podnosioca zahteva;

II. Obavezao tuženog Sigal Uniqua Group Austria, da na ime materijalne i nematerijalne štete isplati:

- i. podnosiocu zahteva Mexhidu Asllani: a) za fizičke – telesne bolove, iznos od 1.200,00 evra, b) za pretrpljeni strah iznos od 950,00 evra, i c) na ime materijalne štete, medicinske troškove u iznosu od 809,00 evra. Ukupno od iznosa od 5.389,00 evra: 2.959 je odobreno a 2.430,00 je odbijeno;
- ii. podnosiocu zahteva Ekremu Asllani: a) za fizičke – telesne bolove, iznos od 1.400,00 evra, b) za pretrpljeni strah iznos od 1.050,00 evra, i c) na ime materijalne štete, medicinske troškove u iznosu od 668,00 evra. Ukupno od iznosa od 5.768,00 evra: odobreno je 3.118,00 a odbijeno je 2.650,00; i
- iii. podnosiocu zahteva Nuredinu Xhaferiju: a) za fizičke – telesne bolove iznos od 1.700,00 evra, b) za pretrpljeni strah iznos od 1.000,00 evra, c) za pomoć drugog lica iznos od 30,00 evra, i d) za obogaćenu ishranu iznos od 30,00 evra. Ukupno od iznosa od 5.434,00 evra: odobreno je 2.674,00 a odbijeno je 2.760,00.

III. Obavezao je tuženog da podnosiocima zahteva isplati iznose utvrđene kao u tački II izreke, a u ukupnom iznosu od 8.751,00 evra, zakonsku kamatu u visini od 8% (osam odsto), od 15. jula 2015. godine pa sve do konačne isplate, kao i troškove sudskog postupka u iznosu od 1.618,00 evra, sve u roku od petnaest (15.) dana od pravnosnažnosti odluke. Generalno gledano, ukupna vrednost koju je ovaj sud odbio je ukupno bila 7.840,00 evra,.

22. Osnovni sud je, između ostalog, istakao da u okolnostima konkretnog slučaja nije sporan pravni osnov tužbenog zahteva, već njegova visina, jer je dokazano da je osiguranik tuženog bio kriv za izazivanje saobraćajne nezgode. Pored toga, u obrazloženju se ističe: „Sud u pogledu visine nematerijalne i materijalne štete odlučio je po slobodnoj proceni u smislu člana 323. ZPP-a, a u smislu odredaba članova 136, 159, 169, 174, 182, i 961 ZOO-a, na osnovu mišljenja medicinskih veštaka dr. B.I, ortoped - traumatolog i dr. M.A., neuropsihijatar, kojima je sud u potpunosti dao veru, njihovo mišljenje su dali u zapisniku od 17.05.2017. godine i na sednici od 31.05.2017. godine, kao i u medicinskoj dokumentaciji koja se nalazi u spisima predmeta koji su izvedeni kao dokaz u ovom pravnom predmetu.“
23. Dana 4. jula 2017. godine, tuženi Sigal Uniqua Group Austria je podneo žalbu pred Apelacionim sudom protiv presude Osnovnog suda od 23. juna 2017. godine, uz tvrdnje o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, povredama odredaba postupka kao i zbog pogrešne primene materijalnog prava.
24. Dana 31. avgusta 2017. godine, podnosioci zahteva su podneli žalbu Apelacionom sudu, protiv presude Osnovnog suda od 23. juna 2017. godine zbog neslaganja sa visinom naknade (kompenzacije), u kojoj su tražili da se usvoji tužbeni zahtev u potpunosti. Podnosioci zahteva su u svojoj žalbi, između ostalog, istakli: „Još jednom ističemo činjenicu da su tužioci, iako su prema medicinskom veštačenju zadobili lakše povrede, veštaci ali i dokazi dokazuju da su ove povrede brojne i kao takve, i dalje postoji potreba za rehabilitacijom u budućnosti jer su tužioci često upućivani da posećuju fizioterapeutske tretmane i zbog toga su troškovi lečenja visoki, ali procenjeni iznos ne predstavlja zashuženu satisfakciju za sve ove pretrpljene povrede“.

25. Dana 4. marta 2020. godine, Apelacioni sud je doneo presudu Ac. br. 1148/2018, odlučujući samo u vezi sa žalbom tuženog Sigal Uniqua Group Austria. Ovom presudom, predmetni sud je: (i) odbio žalbu tuženog i (ii) potvrdio presudu [C. br. 395/2015] Osnovnog suda od 23. juna 2017. godine, sa obrazloženjem da: „...neosnovani su žalbeni navodi tužene strane u vezi s tim da je pobijana presuda rezultat pogrešnog ili nepotpunog utvrđivanja činjeničnog stanja i ocenjuje da je prvostepeni sud, nakon ocene izvedenih dokaza od strane stranaka, doneo presudu koja je, po oceni veća Apelacionog suda, pravična i zakonita i da je prvostepeni sud dao konkretne razloge i za odlučne činjenice, dajući adekvatna obrazloženja i razloge za takvu odluku, na osnovu odgovarajućih zakonskih odredbi koje se odnose na ovo sporno pitanje.“
26. Dana 29. juna 2020. godine, podnosioci zahteva su podneli zahtev za reviziju pred Vrhovnim Sudom, na presudu [Ac. br. 1148/2018] Apelacionog suda, od 4. marta 2020. godine, zbog pogrešne primene materijalnog zakona, uključujući i povredu prava na žalbu, kao rezultat ne razmatranja njihove žalbe podnete 31. avgusta 2017. godine od strane Apelacionog suda, naglašavajući da: „Presudom Apelacionog suda Kosova Ac. br. 1148/2018 od 04.03.2020. godine, utvrđena je presuda Osnovnog suda u Uroševcu C. br. 395/15 gde je odbijena žalba tuženog, dok u vezi sa žalbom tužilaca, Apelacioni sud uopšte nije odlučivao.“
27. Zahtev za reviziju Vrhovnom sudu, u zakonskom roku, takođe je podneo i tuženi Sigal Uniqua Group Austria protiv presude [Ac. br. 1148/2018] Apelacionog suda od 4. marta 2020. godine, zbog pogrešne primene materijalnog prava.
28. Dana 29. juna 2021. godine, Vrhovni sud je, presudom Rev. br. 426/2021, (i) odbio kao neosnovan zahtev za reviziju koji je bio podnet od strane tuženog Sigal Uniqua Group Austria, ostavljajući na snazi presudu [Ac. br.1148/2018] Apelacionog suda od 4. marta 2020. godine, sa obrazloženjem da: „U reviziji koju je tuženi podneo nije bilo navoda o bitnim povredama postupka, već samo o pogrešnoj primeni materijalnog prava, ne naglašavajući koje su zakonske odredbe prekršili nižestepeni sudovi, već se samo ograničio na tvrdnje u vezi sa procenjenim sumama, ne obrazlažući zašto su isti iznosi visoki.“ [...] Vrhovni sud Kosova prihvatio je stav prvostepenog i drugostepenog suda u vezi sa sprovođenjem materijalnog prava, ocenivši da je u skladu sa dokazanim činjeničnim stanjem na pravičan i zakonit način primenjeno materijalno pravo, kada je presuda zasnovana na odredbama člana 183. i 961. Zakona o obligacionim odnosima (ZOO) gde je obavezao tuženog da tužiocima naknadi dosuđene iznose, kao u izreci presude prvostepenog suda.
29. Dana 2. avgusta 2021. godine, nakon što su podnosioci zahteva primili presudu [Rev. br. 426/2021] Vrhovnog suda od 29. juna 2021. godine, podneli su pred ovim potonjim zahtev za razmatranje njihovog zahteva za reviziju, sa tvrdnjom da njihov zahtev za reviziju, koji je podnet pred Vrhovnim sudom 29. juna 2020. godine, nije bio u potpunosti pregledan od strane potonjeg. U zahtevu za razmatranje revizije, podnosioci zahteva su istakli sledeće: „dana 31.08.2017. godine uložili smo i žalbu Apelacionom sudu koju isti nije razmotrio, stoga kopiju žalbe i reviziju prilažemo podnesku, iako se original nalazi u spisima predmeta, predlažemo da se predmet još jednom prosledi Vrhovnom sudu Kosova na odlučivanje, u vezi sa revizijom tužilaca podnetu u zakonskom roku, a za koju se Vrhovni sud nije izjasnio u svojoj presudi od 29.06.2021. godine“.
30. Dana 24. maja 2022. godine, Vrhovni sud je doneo rešenje [Rev. br.434/2021] o dopuni svoje presude [Rev.br. 426/2021] od 29. juna 2021. godine. Ovim dopunskim rešenjem, isti je odbacio, kao nedozvoljen, zahtev za reviziju podnosioca zahteva, sa sledećim

obrazloženjem: „Vrhovni sud je uzevši u obzir odredbu člana 211.2 ZPP-a, u kojoj se predviđa da u imovinsko-pravnim sporovima u kojima se tužbeni zahtev odnosi na novac, predaju stvari ili ispunjenje bilo kog drugog obećanja, ako vrednost predmeta spora u pobijanom delu presude ne prelazi 3.000 evra [...] Vrhovni sud Kosova, u slučaju preispitivanja dozvoljenosti revizije prema članu 211.2 i 221. ZPP-a, nalazi da: Revizija punomoćnika tužioca nije dozvoljena.“

Navodi podnosilaca zahteva

31. Podnosioci zahteva pred Sudom tvrde da dopunsko rešenje [Rev. br.434/2022] od 24. maja 2022. godine u vezi sa presudom [Rev. br. 426/2021] Vrhovnog suda, od 29. juna 2021. godine i presuda [Ac. br.1148/2018] Apelacionog suda od 4. marta 2020. godine, povređuju njihova prava koja su zagarantovana članovima: 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje], 32. [Pravo na pravno sredstvo] i 54. [Sudska zaštita prava] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav), kao i stavom 1. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske Konvencije o Ljudskim pravima (u daljem tekstu: EKLJP).

i. Navodi u vezi sa povredom prava na „pravično suđenje“

32. Podnosioci zahteva prvo ističu da Apelacioni sud uopšte nije razmatrao njihovu žalbu koja je podneta protiv presude [C. br.395/15] Osnovnog suda od 23. juna 2017. godine, koji im, po njima, nije dosudio pravičnu nagradu, što bi im poslužilo „kao zaslužena materijalna satisfakcija za ovo zlo koje im je pričinjeno, te je iz tih razloga i podneta žalba pred Drugostepenim sudom, ali ista uopšte nije razmotrena od strane ovog suda. Stoga, u konkretnom slučaju radi se o nepravičnom suđenju, u korist tužene – suprotne strane, a u konkretnom slučaju je takođe povređeno načelo ravnopravnosti stranaka, budući da drugostepeni sud nije bio objektivn kada je odlučivao samo po žalbi tuženog, a žalbu tužioca uopšte nije razmatrao, čime je prekršio gore navedene odredbe, povredivši tako prava tužioca zagarantovana Ustavom Republike Kosovo.“

33. Po ovom osnovu, podnosioci zahteva naglašavaju da „stav Apelacionog suda se ne može prihvatiti i ne može postojati, s obzirom na činjenicu da je pravo na pravne lekove i njihovo razmatranje regulisano Ustavom Republike Kosovo, u konkretnom slučaju podnosiocima zahteva je ovo pravo prvobitno uskraćeno od strane Apelacionog suda, a pogotovo što u obrazloženju ove odluke uopšte nije navedeno da su tužioci izjavili žalbu.“

34. Podnosioci zahteva navode da je i Vrhovni Sud, kada je odbacio kao nedozvoljen njihov zahtev za reviziju, rešenjem [Rev. br.434/2022] od 24. maja 2022. godine za dopunu presude [Rev. br. 426/2021] od 29. juna 2021. godine, uskratio njima njihova prava koja su im zagarantovana Ustavom i EKLJP-om. S tim u vezi, podnosioci zahteva naglašavaju da: „... u konkretnom slučaju oba suda su, svojim presudama, razmatrajući samo žalbu tuženog, a ne i žalbu tužilaca, prouzrokovali nepoštovanje načela jednakosti sredstava od strane stranaka u postupku, u konkretnom slučaju podnosiocima zahteva su povređena prava i individualne slobode zagarantovane Ustavom (ustavnost), odnosno član 31 - [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo, u vezi sa članom 6 - [Pravo na pravično suđenje] Evropske Konvencije o Ljudskim pravima – EKLJP-a, član 32. [Pravo na pravno sredstvo], član 54. [Sudska zaštita prava], član 102. [Opšta načela sudskog sistema], stav 3 i 5 Ustava Republike Kosovo.“

35. Na kraju, podnosioci zahteva traže od Suda da (i) proglasi zahtev prihvatljivim; (ii) da utvrdi da je došlo do povrede člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a, povrede članova 32. i 54. Ustava; (iii) da se proglasi nevažećom presuda [Ac. br.1148/18] Apelacionog suda od 4. marta 2020. godine i rešenje [Rev. br. 434/2021]

Vrhovnog Suda od 24. maja 2022. godine o dopuni presude [Rev. br. 426/2021] Vrhovnog suda, od 29. juna 2021. godine; vrativši predmet Apelacionom sudu da odluči u vezi sa njihovom žalbom od 31. avgusta 2017. godine, ili Vrhovno Sudu da odluči o meritumu predmeta i potpuno usvajanje tužbenog zahteva u vezi sa zatraženim iznosom kao nadoknadu štete, zbog pretrpljenih povreda iz nesreće.

Relevantne ustavne i zakonske odredbe

USTAV REPUBLIKE KOSOVO

Član 31 [Pravo na Pravično i Nepristrasno Suđenje]

*“1. Svakom se garantuje jednaka zaštita prava pred sudom, ostalim državnim organima i nosiocima javnih.
2. Svako ima pravo na javno, nepristrasno i pravično razmatranje odluka o pravima i obavezama ili za bilo koje krivično gonjenje koje je pokrenuto protiv njega/nje, u razumnom roku, od strane nezavisnog i nepristrasnog, zakonom ustanovljenog, suda”.*

Član 32 [Pravo na pravno sredstvo]

Svako lice ima pravo da koristi pravna sredstva na sudske i administrativne odluke, koje uskraćuju njena/njegova prava ili interese, na zakonom propisan način.

Član 54 [Sudska zaštita prava]

Svako ima pravo na sudsku zaštitu u slučaju kršenja ili uskraćivanja nekog prava koje je garantovano ovim Ustavom, kao i pravo na efikasne pravne mere ukoliko se utvrdi da je pravo prekršeno.

EVROPSKA KONVENCIJA O LJUDSKIM PRAVIMA

Član 6 (Pravo na pravično suđenje)

“1. Svako, dok se odlučuje o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega, ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom, obrazovanim na osnovu zakona. Presuda se izriče javno, ali se štampa i javnost mogu isključiti s celog ili s dela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu kada to zahtevaju interesi maloletnika ili zaštita privatnog života stranaka, ili u meri koja je, po mišljenju suda, nužna u posebnim okolnostima kada bi javnost mogla da naškodi interesima pravde”.
[...]

ZAKON br. 03/L-006 O PARNIČNOM POSTUPKU

Član 32

32.1 Ukoliko podignuta tužba protiv jednog optuženog uključuje nekoliko zahteva koji se oslanjaju na istu faktičku i pravnu osnovu, onda se vrednost predmeta spora utvrđuje prema sumi opšte vrednosti svih zahteva.

32.2 Ukoliko tužbeni zahtevi proizilaze iz različite osnove , ili ukoliko su podignute prema nekoliko optuženih, vrednost predmeta spora se utvrđuje prema vrednosti svakog zahteva posebno.

Dopunska presuda

Član 162

162.1 Ukoliko sud nije odlučio o svim zahtevima koji su trebali biti uključeni u presudu, ili kada je samo jedan deo zahteva ostao ne uključen u presudu , stranka može u roku od petnaest (15) dana od dana kada joj je uručena presuda da predloži sudu da izvrši njegovu dopunu.

UOBIČAJENA SREDSTVA NAPADA

ŽALBA PROTIV PRESUDE

Razlozi zbog kojih može da se pobije presuda

Član 181

181.1 Presuda se može pobiti:

a) zbog kršenja odredbi parničnog postupka;

VANREDNA PRAVNA SREDSTVA REVIZIJA

Član 211

211.1 Protiv presude drugostepenog suda, stranke mogu da podnesu reviziju u roku od trideset (30) dana od dana kada im je uručena presuda.

211.2 Revizija se ne dozvoljava u imovinsko pravnim sporovima u kojima se tužbeni zahtev odnosi na novčane zahteve , predaju stvari, ili ispunjavanjem neke druga polaganja, ukoliko vrednost predmeta spora u delu pobijenom presudom ne prelazi sumu od 3,000 €.

[...]

Član 218

1. Revizija koja je podneta po isteku roka, nedozvoljena ili nepotpuna, prvostepeni sud odbacuje rešenjem bez održavanja sudske rasprave.

2. Revizija je nedozvoljena ako:

a) podnese lice koje nije ovlašćeno za podnošenje revizije;

b) ako reviziju podnese lice koje je povuklo reviziju;

c) ako lice koje podnese reviziju nema neki interes za njeno podnošenje;

d) ako je revizija podneta protiv presude, protiv koje prema zakonu ne može da se podnese.

Član 221.

Zakasnelu, nepotpunu i nedozvoljivu reviziju rešenjem odbacuje revizioni sud , ukoliko jednu takvu stvar nije učinio prvostepeni sud u okviru njenih ovlašćenja (član 218 ovog zakona).

Prihvatljivost zahteva

36. Sud prvo ocenjuje da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti, propisane Ustavom i dalje navedene Zakonom i predviđene Poslovníkom o radu.

37. S tim u vezi, Sud se pre svega poziva na stavove 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i Ovlašćene strane] Ustava, u vezi sa stavom 4 člana 21 [Opšta načela] Ustava koji propisuju:

Član 113
[Jurisdikcija i Ovlašćene strane]

“1. Ustavni sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način.

[...]

7. Pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom”.

[...]

38. U nastavku, Sud takođe razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove o prihvatljivosti, kako je dalje propisano u Zakonu, odnosno u članovima 47, 48 i 49 Zakona, koji propisuju:

Član 47
[Individualni zahtevi]

*“1. Svaka osoba ima pravo da od Ustavnog suda zatraži pravnu zaštitu ukoliko smatra da njena Ustavom zagaranovana prava i slobode krši neki javni organ.
2. Osoba može da podnese pomenuti podnesak samo nakon što su iscrpljena sva ostala zakonom određena pravna sredstva”.*

Član 48
[Tačnost podneska]

“Podnosilac podneska je dužan da jasno naglasi to koja prava i slobode sumu povređena i koji je konkretan akt javnog organa koji podnosilac želi da ospori”.

Član 49
[Rokovi]

“Podnesak se podnosi u roku od 4 meseci. Rok počinje od dana kada je podnosilac primio sudsku odluku. U svim ostalim slučajevima, rok počinje na dan javnog objavljivanja odluke ili akta...”.

39. U vezi sa ispunjenjem gore navedenih kriterijuma, Sud ocenjuje da se podnosilac zahteva: i. legitimise kao ovlašćena strana, u smislu stava 7 člana 113. Ustava; ii. on osporava ustavnost rešenja [Rev. br.434/2022] Vrhovnog suda od 24. maja 2022. godine i presude [Ac. br.1148/2018] Apelacionog Suda od 4. marta 2020. godine; iii. iscrpeo je sva pravna sredstva koja su mu bila dostupna, u smislu stava 2, člana 47. Zakona; iv. jasno je precizirao prava zagaranovana Ustavom za koja on smatra da su mu povređena od strane sudova, u skladu sa zahtevima iz člana 48 Zakona; i v. zahtev je podneo unutar zakonskog roka od četiri (4.) meseca, kako je propisano u članu 49. Zakona.

40. Međutim, Pored toga, Sud razmatra da li je podnosilac zahteva ispunio uslove prihvatljivosti koji su propisani u pravilu 34 [Kriterijum o prihvatljivosti], odnosno u stavovima (1) (d) i (2) Pravila 34 Poslovnika o Radu, koje propisuje:

(1) „Sud može smatrati zahtev prihvatljivim:

[...]

(d) ako zahtev tačno razjašnjava i, adekvatno iznosi činjenice i navode da su prava ili odredbe ustava povređene.

(2) Sud može smatrati zahtev neprihvatljivim, ako je zahtev očigledno neosnovan, jer podnosilac nije dovoljno dokazao i potkrepio tvrdnju“.

[...]

41. Sud podseća da pomenuto pravilo, zasnovano na sudskoj praksi ESLJP-a i Suda, omogućava ovom poslednjem da proglasi zahteve neprihvatljivim iz razloga koji se vežu sa meritumom slučaja. Tačnije, na osnovu ovog pravila, Sud može zahtev proglasiti neprihvatljivim i nakon ocene njegovog merituma, odnosno da li isti ocenjuje da je sadržaj zahteva očigledno neosnovan po ustavnim osnovama, kako je utvrđeno u podpravilu (2) pravila. 34. Poslovnika o radu (vidi slučaj [KI04/21](#), podnositeljka zahteva *Nexhmije Makolli*, rešenje o neprihvatljivosti, od 12. maja 2021. godine, stav 26.; vidi takođe i slučaj [KI175/20](#), podnosilac *Kosovska agencija za privatizaciju*, rešenje o neprihvatljivosti, od 27. aprila 2020. godine, stav 37).
42. Sud takođe smatra da se zahtev ne može smatrati očigledno neosnovanim po ustavnim osnovama, kako je predviđeno stavom (2) pravila 34. Poslovnika, te se shodno tome, zahtev proglašava prihvatljivim za preispitivanje u meritumu (vidi takođe i slučaj ESLJP-a *Alimuçaj protiv Albanije*, br. 20134/05, presuda od 9. jula 2012. godine, stav 144, kao i vidi slučajeve Suda [KI75/21](#), podnosioci zahteva „*Abrazen LLC*“, „*EnergyDevelopmentGroup Kosova LLC*“, „*Alsi&Co. Kosova LLC*“ i „*BuildingConstruction LLC*“, presuda od 19. januara 2022. godine, stav 64; [KI27/20](#), podnosilac zahteva, *Lëvizja VETËVENDOSJE!*, presuda od 22. jula 2020. godine, stav 43, i nedavni slučaj [KI82/22](#), podnosilac zahteva *Valon Loxhaj*, presuda od 7. juna 2023. godine, stav 59).
43. Sa napred navedenog, Sud primećuje da zahtev podnosioca zahteva pokreće ozbiljne navode ustavnog nivoa, pa se stoga isti ne može proglasiti neprihvatljivim na osnovu kriterijuma utvrđenih u podpravilu (2), pravila 34. Poslovnika o radu. Shodno tome, Sud ocenjuje da zahtev podnosioca zahteva ispunjava uslove prihvatljivosti za meritornu ocenu.

Meritum zahteva

44. Sud podseća da su podnosioci zahteva, kao posledica saobraćajne nezgode zadobili telesne povrede, a nezgodu je prouzrokovao osiguranik tužene Sigal Uniqua Group Austria. Podnosioci zahteva podneli su pred Osnovnim sudom tužbeni zahtev protiv predmetnog preduzeća, putem kojeg su tražili naknadu materijalne i nematerijalne štete usled fizičkih i psihičkih povreda koje su pretrpeli. Potonji je delimično usvojio njihov tužbeni zahtev i obavezao je tuženog Sigal Uniqua Group Austria da im isplati navedene iznose iz tačke II izreke presude Osnovnog suda, odnosno ukupan iznos od 8.751,00 evra. Podnosioci zahteva, ali i tuženi Sigal Uniqua Group Austria, uložili su žalbu pred Apelacionim sudom protiv presude Osnovnog suda. Apelacioni sud je zapravo odlučio samo o žalbi tužene Sigal Uniqua Group Austria, odbijajući istu kao neosnovanu. Po prijemu presude Apelacionog suda, podnosioci zahteva su shvatili da njihova žalba uopšte nije razmotrena od docnje.
45. Kao rezultat toga, podnosioci zahteva su podneli zahtev za reviziju Vrhovnom sudu, gde su sem zakonskih povreda isti izričito pokrenuli tvrdnje za povredu prava na žalbu. U međuvremenu, i tužena Sigal Uniqua Group Austria je podnela zahtev za reviziju Vrhovnom sudu, protiv presude Apelacionog suda, koji je presudom [Rev. Br. 426/2021] od 29. juna 2021. godine, odbio njenu reviziju. Presudom od 29. juna 2021.

godine, Vrhovni sud nije tretirao reviziju podnosilaca zahteva. Kao rezultat toga, isti su se ponovo obratili Vrhovnom sudu, tražeći od njega da razmotri njihovu reviziju, koju su podneli 29. juna 2020. godine. S tim u vezi, Vrhovni sud je 24. maja 2022. godine doneo rešenje [Rev. br.434/2022] za dopunu presude [Rev. br. 426/2021] od 29. juna 2021. godine. kroz dopunsko rešenje, Vrhovni sud je zahtev reviziju podnosilaca zahteva odbacio, na osnovu članova 221. i 162. ZPP-a, uopšte ne tretirajući navode u vezi sa povredom prava na žalbu, odnosno redovno pravno sredstvo od strane Apelacionog suda.

46. U postupku razmatranja navoda podnosilaca zahteva, Sud uzima u obzir sudsku praksu ESLJP-a kao i njenu sudsku praksu, koja propisuje da žalbu/ zahtev karakterišu činjenice sadržane u njoj, a ne samo pravni osnov i argumenti na koje se stranke izričito pozivaju (vidi, slučaj ESLJP-a: [Talpis protiv Italije](#), br. 41237/14, presuda od 18. septembra 2017. godine, stav 77 i tu citirane reference).
47. Na osnovu spisa predmeta, Sud primećuje da se suština navoda u vezi sa povredom ustavnih prava podnosilaca zahteva odnosi na: (i) nerazmatranje žalbe od 31. avgusta 2017. godine od strane Apelacionog suda i (ii) nerazmatranje osnovanosti zahteva za reviziju, od strane Vrhovnog suda, preko kojeg su podnosioci zahteva izričito pred docnjom pokrenuli pitanje uskraćivanja pravde i pravnog leka od strane Apelacionog suda.
48. Iz gore navedenog, Sud je konstatovao da se suština navoda u vezi sa povredom prava zagarantovanih Ustavom i EKLJP-om, iznesenih u zahtevu podnosilaca zahteva uglavnom odnosi na (i) uskraćivanje prava na „pravično suđenje“, odnosno na uskraćivanje prava na „pristup sudu/ pravdi“ zagarantovanog članom 31. Ustava, u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a.
49. Iz tog razloga, Sud će nastaviti da razmatra navode podnosioca zahteva sa stanovišta prava zagarantovanih članom 31. Ustava u vezi sa stavom 1, člana 6. EKLJP-a, primenjujući načela utvrđena kroz sudsku praksu ESLJP-a, na osnovu kojih Sud, u skladu sa članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, ima sledeću obavezu: „*Osnovna prava i slobode zagarantovana ovim Ustavom se tumače u saglasnosti sa sudskom odlukom Evropskog suda za ljudska prava*“.
50. U tom smislu, Sud podseća da se pravičnost postupka ceni na osnovu postupka kao celine (vidi slučajeve Suda [KI62/17](#), podnositeljka: *Emine Simnica*, presuda od 29. maja 2018. godine, stav 41 i [KI20/21](#), podnositeljka: *Violeta Todorović*, presuda od 13. aprila 2021. godine, stav 38; vidi, takođe, presudu ESLJP-a [Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije](#), br. 10590/83, presuda od 6. oktobra 1988. godine, stav 68). Shodno tome, u postupku ocene osnovanosti navoda podnosilaca zahteva, Sud će se pridržavati ovih načela.

I. Procena suda u vezi sa navodima o povredi prava na „pristup sudu/ pravdi“

a) Opšta načela

51. Pravo na pristup sudu u smislu člana 6. EKLJP-a definisano je u predmetu ESLJP-a [Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 4451/70, presuda od 21. februara 1975. godine. Pozivajući se na načelo vladavine prava i načelo izbegavanja proizvoljnosti vlasti, ESLJP je utvrdio da je „pravo na pristup pravdi“ suštinski aspekt procesnih garancija sadržanih u članu 6.1 EKLJP-a. Prema ESLJP-u, ovo pravo osigurava svakome pravo da uputi odgovarajuće pitanje koje se odnosi na „njegova/njena građanska prava i obaveze“ pred nekim sudom (vidi, s tim u vezi, predmet ESLJP-a [Lupeni Grčko-](#)

[katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), br. 76943/11, presuda od 29. novembra 2016. godine, stav 84).

52. Sud, u ovom kontekstu, naglašava da „pravo na sud“ kao sastavni deo prava na pravično i nepristrasno suđenje, kako je zagantovano članom 31. Ustava u vezi sa članom 6 EKLJP, utvrđuje da stranke (parničari) moraju imati delotvorno pravno sredstvo koje im omogućava zaštitu svojih građanskih prava (vidi, predmete ESLJP-a [Běleš i drugi protiv Češke Republike](#), br. 47273/99, presuda od 12. novembra 2002. godine, stav 49; i [Naït-Liman protiv Švajcarske](#), br. 51357/07, presuda od 15. marta 2018. godine, stav 112).
53. Na osnovu sudske prakse ESLJP-a, svako ima pravo da pred sud iznese „tužbu“ koja se odnosi na njegova „građanska prava i obaveze“, pred nekim sudom. Član 31. Ustava u vezi sa stavom 1. člana 6. EKLJP-a utvrđuje „pravo na sud“, odnosno „pravo na pristup sudu“, što podrazumeva pravo na pokretanje postupka pred sudovima u građanskim stvarima (vidi predmet ESLJP-a [Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), gore citiran, stav 36).
54. Prema sudskoj praksi ESLJP-a, prvo mora da postoji „građansko pravo“ i drugo, da postoji „spor“ o zakonitosti mešanja, koje utiče na samo postojanje ili delokrug zaštićenog „građanskog prava“. Definicija ova dva koncepta, mora biti suštinska i neformalna (vidi, između ostalog, predmete ESLJP-a [Le Compte, Van Leuven i De Meyere protiv Belgije](#), br. 6878/75, 7238/75, presuda od 23. juna 1981. godine, stav 45; [Moreira de Azevedo protiv Portugalije](#), br. 11296/84, presuda od 23. oktobra 1990. godine, stav 66; [Boulois protiv Luksemburga](#), br. 37575/04, presuda od 20. marta 2009. godine, stav 29; i [Boulois protiv Luksemburga](#), br. 37575/04, presuda od 3. aprila 2012. godine, stav 92). Član 31 Ustava u vezi sa članom 6.1 EKLJP-a, garantuju ne samo pravo na pokretanje postupka, već i pravo na dobijanje rešenja datog „spora“ od strane suda (vidi predmete ESLJP-a [Kutić protiv Hrvatske](#), br. 48778/99, presuda od 1. marta 2002. godine, stav 25-32; [Lupeni Grko-katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), gore citiran, stav 86 i tu navedene reference; [Aćimović protiv Hrvatske](#), br. 61237/00, presuda od 9. oktobra 2003. godine, stav 41; i [Beneficio Cappella Paolini protiv San Marina](#), br. 40786/98, presuda od 13. jula 2004. godine, stav 29).
55. Gore navedena načela ipak ne podrazumevaju da su pravo na sud i pravo na pristup sudu apsolutna prava. Ta prava mogu biti podvrgnuta ograničenjima, koja su jasno utvrđena sudskom praksom ESLJP-a. Međutim, ta ograničenja ne smeju ograničiti pristup pojedinca sudu u takvoj meri da je sama suština tog prava narušena (vidi, u ovom kontekstu, predmet ESLJP-a [Baka protiv Mađarske](#), br. 20261/12, presuda od 23. juna 2016. godine, stav 120; i [Lupeni Grko-katolička parohija i drugi protiv Rumunije](#), presuda od 29. novembra 2016. godine, stav 89 i tu navedene reference). Kada je pristup sudu ograničen na osnovu zakona ili u sudskoj praksi, onda Sud ispituje da li to ograničenje utiče na suštinu navedenog prava i, naročito, da li se tim ograničenjem teži “legitimnom cilju” i da li postoji “razuman odnos srazmernosti između upotrebljenih sredstava i cilja koji se nastoji ostvariti” (vidi predmete ESLJP-a [Ashingdane protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 8225/78, presuda od 28. maja 1985. godine, stav 57; [Naït-Liman protiv Švajcarske](#), br. Presuda od 21. septembra 1990. godine, stav 65; i [Marković i drugi protiv Italije](#), br. 1398/03, presuda od 14. decembra 2006. godine, stav 99). Pravo na pristup sudu može u određenim okolnostima biti podložno određenim legitimnim ograničenjima, kao što su zakonski rokovi zastarelosti, nalozi koji zahtevaju plaćanje garancije, zahtev zastupanja (slučajevi ESLJP-a, [Stubbing i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 22095/93, presuda od 22. oktobra 1996. godine; [Tolstoy Miloslavsky protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 18139/91, Presuda od 13. jula 1995. godine; [R.P i drugi protiv Ujedinjenog Kraljevstva](#), br. 38245/08, Presuda od 9. oktobra 2012. godine).

56. Svi ovi principi koje je ESLJP definisao u vezi sa pravom na „pristup sudu/ pravdi“ korišćeni su i utvrđeni u sudskoj praksi Suda, u rešavanju konkretnih slučajeva u kojima su stranke tvrdile da je došlo do uskraćivanja prava na „pristup pravdi“. (vidi slučajeve u kojima je Sud utvrdio povrede prava na pristup pravdi, [KI10/22](#), *podnosilac zahteva Sindikat Instituta za sudsku medicinu*, Presuda od 18. jula 2022. godine; [KI224/19](#), *podnosilac zahteva Islam Krasniqi*, Presuda od 10. decembra 2020. godine; [KI143/21](#), *podnosilac zahteva Avdyl Bajgora*, Presuda od 25. novembra 2021. godine; [KI80/19](#), *podnosilac zahteva Radomir Dimitrijević*, Presuda od 10. novembra 2020. godine; [KI214/21](#), *podnosilac zahteva Avni Kastrati*, Presuda od 07. decembra 2022. godine, i slučajeve u kojima nije utvrđena povreda prava na “pristup pravdi”, [KI133/17](#), *podnosilac zahteva Ali Gashi*, Rešenje od 29. jula 2019. godine; [KI62/18](#), *podnosilac zahteva Nadlije Gojani*, Rešenje od 27. septembra 2018. godine, [KI78/18](#), *podnosilac zahteva Pashk Malota*, Rešenje od 27. februara 2019. godine, [KI92/21](#), *podnosilac zahteva Fadil Ponosheci*, Rešenje od 21. oktobra 2021. godine.

b) Primena gore navedenih načela u okolnostima konkretnog slučaja

57. Sud, na osnovu spisa predmeta, podseća da je suština povrede prava na „pristup sudu/ pravdi“, a samim tim i na delotvoran pravni lek i delotvornu sudsku zaštitu, vezana za (i) nerazmatranje žalbe podnosioca zahteva od strane Apelacionog suda, podnete 31. avgusta 2017. godine preko Osnovnog suda, i (ii) nerazmatranje zahteva za reviziju u meritumu od strane Vrhovnog suda, koji se vezao sa povredom prava na žalbu, odnosno pravni lek, kao rezultat nerazmatranja žalbe od 31. avgusta 2017. godine, od strane Apelacionog suda.
58. Sud, u smislu suštine navoda, prvo podseća da „*svako ko smatra da je došlo do nezakonitog mešanja u ostvarivanje njegovih/ njenih građanskih prava i tvrdi da mu je ograničena mogućnost da ospori određeni zahtev pred nekim sudom, može da se pozove na član 31. Ustava, u vezi sa članom 6.1 EKLJP, pozivajući se na pravo na „pristup pravdi“* (vidi, slučaj ESLJP-a, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran iznad, stav 36).
59. Na osnovu gore navedenih principa, Sud naglašava da je pravo na pristup sudu/pravdi, u principu, zagarantovano u odnosu na „*sporo*ve“ koji se odnose na „*građansko pravo*“. U tom smislu, Sud ocenjuje da se za utvrđivanje primenljivosti člana 31. Ustava, u odnosu na stav 1. člana 6. EKLJP, mora uzeti u obzir da se radi o dva suštinska pitanja. Prvi se odnosi na „*građansko pravo*“, dok se drugi odnosi na postojanje „*spora*“ stvarnog spora koji zahteva sudsko rešenje.
60. U okolnostima ovog konkretnog slučaja, Sud ocenjuje da su podnosioci zahteva ispunili oba gore navedena kriterijuma, zbog činjenice da imamo pravi „*spor*“ između njih i tuženog Sigal Uniqua Group Austria, gde su protiv potonjeg podnosioci zahteva podneli tužbu, u kojoj su tražili novčanu nadoknadu štete, zahtev koji je na osnovu zakona o obligacionim odnosima uvršten u „*građanska prava*“ zbog prirode spora.
61. Pošto su gore navedeni kriterijumi ispunjeni, Sud će u nastavku analizirati da li je do uskraćivanja ovog osnovnog prava zagarantovanog pojedincima u članu 31. Ustava i stavom 1. člana 6. EKLJP došlo kao rezultat nemara redovnih sudova.

i. U vezi sa navodom o povredi člana 31. Ustava, od strane Apelacionog suda

62. U kontekstu argumentacije tvrdnji koje su navedene u zahtevu, Sud podseća da podnosioci zahteva tvrde da Apelacioni sud nije uopšte razmatrao njihovu tužbu

podnetu ovom potonjem dana 31. avgusta 2017. godine protiv presude [C. br.395/15] Osnovnog suda od 23. juna 2017. godine, navodeći da su njihove tvrdnje ostale nerazmotrene u suštini.

63. S tim u vezi, Sud se pozvao i na spise predmeta i primetio da stoji činjenica da su podnosioci zahteva, protiv presude [C. br.395/15] Osnovnog suda od 23. juna 2017. godine, podneli žalbu dana 31. avgusta 2017. godine pred Apelacionim sudom, preko Osnovnog suda. Međutim, docnji je, 4. marta 2020. godine kroz presudu [Ac. br. 1148/2018] odlučio samo po žalbi tuženog Sigal Uniqua Group Austria, a ne i po žalbi podnosioca zahteva (tužioca), preko koje su isti pokrenuli navode o povredi njihovih prava od strane Osnovnog suda.
64. U ovom slučaju, imajući u vidu da su podnosioci zahteva bili tužioci u ovom slučaju, Apelacioni sud im je prosledio presudu [Ac. br. 1148/2018] od 4. marta 2020. godine. Od tog trenutka, podnosioci zahteva su shvatili da njihovu žalbu podnetu 31. avgusta 2017. godine protiv presude [C. br. 395/15] Osnovnog suda od 23. juna 2017. godine, Apelacioni sud uopšte nije razmatrao, kao i da su njihovi navodi o dodeljivanju niskog iznosa za materijalnu i nematerijalnu štetu ostali nerazmotreni u meritumu od potonjeg. Pozivajući se na sadržinu gore navedene presude Apelacionog suda, Sud primećuje da se u tekstu presude [Ac. br. 1148/2018] Apelacionog suda, od 4. marta 2020. godine uopšte ne spominje kao činjenica da su podnosioci zahteva protiv presude [C. br. 395/15] Osnovnog suda od 23. juna 2017. godine, podneli žalbu dana 31. avgusta 2017. godine.
65. Imajući u vidu ove okolnosti, Ustavni sud je 26. jula 2023. godine od Osnovnog suda i Apelacionog suda, zatražio dodatne informacije kako bi razumeo razloge zbog kojih nije razmotrena žalba podnosioca zahteva. S tim u vezi, dana 28. jula 2023. godine, Apelacioni sud je informisao Sud, da „u spisima predmeta koji ostaju u ovom sudu nema drugih žalbi, te da za dodatne informacije, ukoliko je bilo drugih žalbi, Sud treba da se obrati Osnovnom sudu u Uroševcu“.
66. U međuvremenu, dana 3. avgusta 2023. godine, Osnovni sud u Uroševcu je u svom odgovoru koji je podnet Sudu, naglasio: „...*da je pravno sredstvo – žalba stranki Mexhid Asllani, Ekrem Asllani i Nuredin Xhaferi podneta i protokolisana u Osnovnom sudu u Uroševcu dana 5. septembra 2017. godine*“, pridružujući svom odgovoru jednu kopiju žalbe koja je podneta od strane podnosioca zahteva dana 31. avgusta 2017. godine, a koju je ovaj sud protokolisao dana 5. septembra 2017. godine. Pošto se u odgovoru Osnovnog suda nije razumelo da li je žalba podnosioca zahteva procesuirana na razmatranje u Apelacionom sudu, Sud je dana 8. septembra 2023. godine od Osnovnog suda ponovo zatražio dodatna pojašnjenja i docnji je dana 25. septembra, 2023. godine obavestio Sud da su, i žalba podnosioca zahteva i tuženog Sigal Uniqua Group Austria, nakon što je predmet kompletiran (spis) i ispunjeni su uslovi za procesuiranje, predmet je podnet Apelacionom sudu na dalje razmatranje.
67. Kao što je gore navedeno, Sud podseća da su i podnosioci zahteva ali i tuženi Sigal Uniqua Group Austria paralelno pred Apelacionim sudom uložili žalbu na presudu [C. br. 395/15] Osnovnog suda od 23. juna 2017. godine. Tuženi zbog (i) visokog dosuđenog iznosa, dok podnosioci zahteva zbog (i) niskog dosuđenog iznosa u odnosu na štetu koju su pretrpeli u nesreći. Međutim, Sud primećuje da je Apelacioni sud presudom [Ac. br.1148/2018] od 4. marta 2020. godine odlučio samo po žalbi tuženog Sigal Uniqua Group Austria, a ne i o žalbi podnosioca zahteva od 31. avgusta 2020. godine. U ovom kontekstu, neosporiva je činjenica da je Apelacioni sud u presudi od 4. marta 2020. godine razmatrao samo navode tuženog Sigal Uniqua Group Austria i na taj način su

žalba podnosioca zahteva ali i navodi pokrenuti u žalbi ostali nerazmotreni u suštini od strane ove sudske instance.

68. U ovom kontekstu, Sud primećuje da je tužbeni zahtev podnosioca zahteva u pogledu sadržaja (značajnog) razmotren samo od strane jedne sudske instance, odnosno samo od Osnovnog suda u Uroševcu, i ni od jedne druge sudske instance, uključujući tu i Vrhovni Sud, pri kojoj su podnosioci zahteva izričito istakli povredu svog prava na uskraćivanje pravde i redovnog pravnog leka (žalbu) od strane Apelacionog suda.
69. Uzimajući u obzir činjenicu da su podnosioci zahteva dana 31. avgusta 2017. godine uložili žalbu Apelacionom sudu, a ovaj potonji uopšte nije razmotrio istu ni presudom [Ac. br. 1148/2018] od 4. marta 2020. godine, niti posebno, Sud smatra da je podnosiocima zahteva bilo onemogućeno da se ispita suština navoda koji su pokrenuti u njihovoj žalbi, protiv presude [C. br. 395/15] Osnovnog suda, od 23. juna 2017. godine.
70. Sud ponavlja da nije njegova dužnost da ocenjuje da li su redovni sudovi pravilno protumačili i primenili relevantna pravila materijalnog i procesnog prava. Međutim, u slučajevima kada navod pokreće ustavna pitanja, odnosno nepravilnosti u sudskom postupku, Sud je dužan da interveniše i ispravi povrede koje su prouzrokovali redovni sudovi, kako bi osigurao pojedincu pravično suđenje u skladu sa članom 31. Ustava i stavom 1 člana 6. EKLJP-a. (vidi slučaj Suda KI214/22, podnosilac zahteva Avni Kastrati, presuda od 7. decembra 2022. godine, stav 127).
71. Pozivajući se na okolnosti konkretnog slučaja, Sud nalazi da ne razmatranje žalbe podnosioca zahteva u meritumu od strane Apelacionog suda predstavlja nepremostiv proceduralni nedostatak koji je u suprotnosti sa pravom na pristup pravdi. Rekavši ovo, Sud ocenjuje da je Apelacioni sud uskratio podnosiocima zahteva pravo na pristup sudu/ pravdi, zagantovano stavom 1. člana 31. Ustava, u vezi sa stavom 1 člana 6. EKLJP-a.

ii. U vezi sa navodom o povredi člana 31. Ustava od strane Vrhovnog suda

72. Pored navoda za uskraćivanje pravde i pravnog leka od strane Apelacionog suda, podnosioci zahteva su pokrenuli iste navode i pred Vrhovnim sudom. U tom smislu, pozivajući se na spise predmeta, Sud je primetio da su podnosioci zahteva, nakon što su primili presudu [Ac. br. 1148/2018] Apelacionog suda od 04. marta 2020. godine, kojom je odlučeno o žalbi tuženog Sigal Uniqua Group Austria, ali ne i o njihovoj žalbi, obratili Vrhovnom sudu zahtevom za reviziju, ubedeni da će njihov zahtev biti meritorno tretiran imajući u obzir prirodu prouzrokovane povrede od strane Apelacionog suda. U svom zahtevu za reviziju od 29. juna 2020. godine i onom ponovljenom od 2. avgusta 2021. godine, podnosioci zahteva su specifično pokrenuli povredu prava na žalbu, gde je kao posledica toga rezultiralo sa nerazmatranjem suštine njihovih navoda, pokrenutih protiv presude Osnovnog suda.
73. Sud ocenjuje da je konkretan slučaj specifičan u pogledu činjeničnih i pravnih okolnosti, pa ga kao takvog treba i tretirati od strane Suda, kada je reč o oceni kriterijuma prihvatljivosti. U slučaju koji je pred nama, radi se o tužbenom zahtevu od nekoliko podnosioca (sutužilaca), protiv tuženog, zbog materijalne i nematerijalne štete koju je njen osiguranik prouzrokovao, gde se sadržaj zakona razlikuje u zavisnosti od specifičnosti koji ima sam slučaj, u pogledu ispunjenosti zakonskih uslova da se podnese zahtev za reviziju Vrhovnom sudu. Okolnosti konkretnog slučaja govore o procesnoj manjkavosti, koja je prosto nastala nepažnjom drugostepenog suda, a koja je za posledicu imala povredu prava na pristup sudu/ pravdi podnosioca zahteva, koje zahteva rešenje stvari u suštini.

74. Stoga, uzimajući u obzir prirodu povrede do koje je došlo tokom suđenja u ovom slučaju, Sud smatra da bi bilo štetno sa svoje strane, ako bi ocenio da pred Vrhovnim sudom podnosioci zahteva nisu imali na raspolaganju delotvorno sredstvo koji bi koristili za povrede koje je u ovom slučaju prouzrokovao Apelacioni sud. To je uzimajući u obzir prirodu ustavne povrede do koje je došlo u Apelacionom sudu, kao što je pravo žalbe na odluke prvostepenog suda ovom potonjem, kao i zakonski kriterijumi predviđeni za podnošenje revizije prema stavu 1. (a) člana 214. ZPP-a, koji se odnosi na proceduralne povrede iz člana 182.2 (i) ovog zakona. Na ovim osnovama, podnosioci zahteva su verovali u delotvornost korišćenog alata (revizija) i u ispravljanju povrede koju je prouzrokovao Apelacioni sud. Štaviše, Sud podseća da čak i u slučajevima kada stranke sumnjaju u delotvornost pravnog sredstva, sudska praksa ESLJP-a utvrđuje da „u slučajevima kada podnosioci zahteva sumnjaju u delotvornost pravnog sredstva, treba ga koristiti i da se za njegovu upotrebu ne može smatrati odgovornim podnosilac zahteva, zato što ga je upotrebilo (vidi slučaj ESLJP-a, [Červenka protiv Češke Republike](#), br. 62507, presuda od 13. januara 2017. godine, stav 121).
75. Sud podseća da je o reviziji podnosilaca zahteva Vrhovni sud odlučio rešenjem [Rev. br. 434/2021] od 24. maja 2022. godine, o izmeni prethodne presude [Rev. br. 426/2021] od 29. juna 2021. godine, odbacivši njihov zahtev, sa sledećim obrazloženjem: „Vrhovni sud, imajući u vidu odredbu člana 211.2 ZPP-a, koja predviđa da u imovinsko-pravnim sporovima u kojima se tužbeni zahtev tiče novca, predajom stvari ili ispunjenjem bilo kog drugog obećanja, ukoliko vrednost predmeta spora u pobijanom delu presude ne prelazi 3.000 evra. [...]. Vrhovni sud Kosova, u slučaju razmatranja dozvoljenosti revizije prema članu 211.2 i 221 ZPP-a, nalazi da: Revizija punomoćnika tužioca nije dozvoljena.“
76. Sud primećuje da je Vrhovni sud svoje obrazloženje za odbacivanje, kao nedozvoljenog, zahteva za reviziju podnosilaca zahteva zasnovao na stavu 2 člana 211. i članu 221. ZPP-a. Prvi se veže sa vrednošću predmeta spora, dok je drugim utvrđeno da: „Zakasnelu, nepotpunu i nedozvoljivu reviziju rešenjem odbacuje revizioni sud, ukoliko jednu takvu stvar nije učinio prvostepeni sud u okviru njenih ovlašćenja (član 218 ovog zakona). Sud se, u tom smislu, poziva na sadržaj člana 218. ZPP, i podseća da ovaj član utvrđuje: „Reviziju podnetu nakon isteka zakonskog roka, ili nepotpunu, putem rešenja odbacuje prvostepeni sud bez vođenja sudskog ročišta.“
77. Pozivajući se uvek na sadržaj dopunskog rešenja, Sud primećuje da je Vrhovni sud, između ostalog, zaključio da: „Ovlašćeni zastupnik tužilaca nakon prihvatanja odluke presude Vrhovnog suda Rev. 426/2020 od 29. juna 2021. godine, obratio se sudu sa podneskom za razmatranje revizije tužilaca, priloživši kopije revizije koju je uložio ovlašćeni zastupnik tužilaca, i priloživši dokaz da je reviziju podneo u zakonskom roku. Protiv presude drugostepenog suda, ovlašćeni zastupnik tužilaca je blagovremeno podneo reviziju, zbog pogrešne primene materijalnog prava, sa predlogom da se drugostepena i prvostepena presuda preinače i zahtevi tužilaca u celini usvoje prema preciziranom tužbenom zahtevu“. Međutim, nigde u rešenju nije istaknuto da su podnosioci zahteva pokrenuli pitanje uskraćivanja prava na žalbu, odnosno pravnog leka.
78. Sud primećuje da je Vrhovni sud tokom ocene zakonskih kriterijuma uzeo kao gotovu stvar presudu [Ac. br. 1148/2018] Apelacionog suda, od 4. marta 2020. godine, uprkos činjenici da Apelacioni sud uopšte nije odlučio o žalbi podnosilaca zahteva, čime su njihovi navodi ostali nerazmotreni u meritumu. U tom kontekstu, postavlja se pitanje kakav bi bio ishod i epilog odluke Apelacionog suda, ako bi isti razmotrio suštinu navoda koje su podnosioci u žalbi izneli 31. avgusta 2017. godine. Dakle, u datim okolnostima

konkretnog slučaja, koje je pravno i logično dejstvo podnošenja žalbe podnosioca zahteva kada je jasno da je Apelacioni sud doneo svoju presudu [Ac. br. 1148/2018] od 04. marta 2020. godine samo na osnovu žalbe, i tužbenih navoda protivne strane pokrenutih tu, odnosno od strane tuženog Sigal Uniqua Group Austria, kada se jasno pokazalo da je ova potonja, podnošenjem žalbe tražila smanjenje iznosa naknade, dok su podnosioci zahteva svojom žalbom od 31. avgusta 2017. godine tražili suprotno, odnosno povećanje vrednosti naknade koju je utvrdio prvostepeni sud.

79. U ovom kontekstu, Sud ocenjuje da se od Apelacionog suda nije moglo očekivati da će podnosiocima zahteva dodeliti veću nadoknadu, jer je pred njim osporeni predmet žalbom koji je osporavan od strane tuženog Sigal Uniqua Group Austria bio veliki utvrđeni iznos za naknadu koju je podnosiocima zahteva odredio prvostepeni sud, a koju je tuženi bio prinuđen da plati. Stoga, uzimajući u obzir ove okolnosti, Vrhovni sud bi trebao da se fokusira na suštinu navodne povrede od strane podnosioca zahteva, a to je bilo pravo na žalbu (pravni lek) a ne da prihvati kao gotovu stvar presudu [Ac. br. 1148/2018] Apelacionog suda od 4. marta 2020. godine kojim nije odlučeno o građanskim pravima i obavezama podnosioca zahteva, već o pravima i obavezama tuženog. Zadovoljavanje Vrhovnog suda da odluči o reviziji podnosioca zahteva samo na osnovu onoga što je Apelacioni sud odlučio, po žalbi tuženog Sigal Uniqua Group Austria, presudom [Ac.br. 1148/2018] od 4. marta 2020. godine, dovelo je do toga da se pretpostavi rezultat o meritumu predmeta, što bi potencijalno moglo da proizađe od iz razmatranja žalbe podnosioca zahteva, o kojoj Apelacioni sud nikada nije odlučivao.
80. Sud podseća da su podnosioci zahteva u Vrhovnom sudu izričito istakli povredu prava na žalbu. Međutim, uprkos te činjenice, Vrhovni sud uopšte nije tretirao njihov suštinski navod. Sud, osnivajući se na specifične činjenične i pravne okolnosti konkretnog slučaja, podseća da je na osnovu stava 3. člana 102. [Opšta načela sudskog sistema] Ustava jasno i izričito predviđeno da: „3. *Sudovi sude na osnovu Ustava i zakona*, što znači da se redovni sudovi, kada tumače i sprovode odgovarajuće zakonske norme, trebaju se starati da ne povrede samu suštinu prava zagarantovanog Ustavom i EKLJP-om. Pored toga, redovni sudovi, uključujući Vrhovni sud, kao konačna instanca redovnog pravosuđa, obavezne su članom 53. [Tumačenje odredbi ljudskih prava] Ustava, da: „*Ljudska prava i osnovne slobode zagarantovane ovim Ustavom tumače u skladu sa sudskim odlukama Evropskog suda za ljudska prava*“.
81. Iz gore navedenog, Sud ocenjuje da nemar da pravilno razmotri podneske podnosioca zahteva i navode pokrenutim u njima, u okolnostima konkretnog slučaja, pada na redovne sudove koji su pozvani da obezbede pravdu. Podnosioci zahteva su učinili sve što je zakonom propisano da ostvare svoje pravo na žalbu (pravno sredstvo) na efektivan način pri redovnim sudovima, a to jasno dokazuje činjenica da je njihova žalba protokolisana u Osnovnom sudu dana 5. septembra 2017. godine i procesuiranje njihove žalbe na razmatranje u Apelacioni sud. Od podnosioca zahteva se ne može zahtevati da postanu čuvari tokova procesa, prateći tok gde je pitanje njihovih podnesaka završio, i da li su stigli na tačno mesto ili ne, sve dok je njihova žalba uredno dostavljena pred Apelacionim sudom, kroz Osnovni sud.
82. Sud, u konkretnom slučaju, smatra da nemogućnost adresiranja konkretnih tvrdnji koje su podnosioci zahteva izneli u žalbi koja je podneta 31. jula 2017. godine Apelacionom sudu, i nepopravljanje povrede prava na žalbu od strane Vrhovnog suda, predstavlja proceduralni nedostatak, čime je narušena sama suština prava podnosioca zahteva da dobiju meritoran i obrazložen odgovor za njihov slučaj. (vidi, slučaj ESLJP-a, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, citiran iznad, stav 36, i slučaj Suda, [KI214/22](#), sa podnosiocem zahteva, *Avni Kastrati*, presuda od 7. decembra 2022. godine, stav 128, i slučajevi koji su tu citirani).

83. Rekavši ovo, Sud nalazi da je nerazmatranje žalbe, kao rezultat tvrdnji koje su podnosioci zahteva izneli pred Apelacionom sudu, ali i nerazmatranje suštinskog navoda od strane Vrhovnog suda, u vezi sa uskraćivanjem prava na žalbu od strane Apelacionog suda, povredilo je njihovo pravo na „pristup pravdi“, a samim tim i pravo na efektivan pravni lek i sudsku zaštitu prava pred ovim sudskim instancama.

Zaključci

84. Sud, na osnovu gore navedene analize, zaključuje da su rešenje [Rev. br. 434/2022] od 24. maja 2022. godine za dopunu presude [Rev. br. 426/2021] Vrhovnog suda, od 29. juna 2021. godine, i presuda [Ac. br.1148/2018] Apelacionog suda od 4. marta 2020. godine donete uz povredu prava podnosioca zahteva koja su zagantovana stavom 1, člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava, u vezi sa stavom 1, člana 6. [Pravo na pravično suđenje] EKLJP-a.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa stavovima 1 i 7 člana 113. Ustava, u skladu sa članovima 20. i 47. Zakona, kao i u skladu sa pravilom 48. (1) (a) Poslovnika o radu, dana 21. marta 2024. godine:

ODLUČUJE

- I. DA PROGLASI, sa pet (5) glasova za i (4) protiv zahtev prihvatljivim;
- II. DA UTVRDI, sa pet (5) glasova za i (4) protiv da je došlo do povrede stava 1, člana 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo u vezi sa stavom 1. člana 6. (Pravo na pravično suđenje) Evropske konvencije o ljudskim pravima;
- III. DA PROGLASI, sa pet (5) glasova za i (4) protiv nevažećim rešenje [Rev. br. 434/2022] od 24. maja 2022. godine i presudu [Rev. br. 426/2021] Vrhovnog suda, od 29. juna 2021. godine, kao i presudu [Ac. br. 1148/2018] Apelacionog suda od 4. marta 2020. godine;
- IV. DA VRATI, sa pet (5) glasova za i (4) protiv presudu [Ac. br. 1148/2018] Apelacionog suda, od 4. marta 2020. godine potonjem na ponovno odlučivanje, u skladu sa nalazima Suda u ovoj Presudi;
- V. DA NALOŽI Apelacionom sudu, da obavesti Sud, u skladu sa podpravilom (5) pravila 60. Poslovnika o radu, o merama koje su preduzete radi izvršenja presude Suda najkasnije do 23. septembra 2024. godine;
- VI. DA DOSTAVI ovu presudu stranama;
- VII. DA OBJAVI ovu presudu u Službenom listu, u skladu sa stavom 4. člana 2. Zakona;
- VIII. DA UTVRDI da ova presuda stupa na snagu danom objavljivanja u Službenom listu Republike Kosova, u skladu sa stavom 5. člana 20. Zakona.

Sudija izvestilac

Nexhmi Rexhepi

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani